

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inšortne sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopisni se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 260.

V Ljubljani, v torek 12. novembra 1901.

Letnik XXIX.

Jugoslovanski poslanci za vseučilišče v Ljubljani.

Dunaj, 11. nov.

Poslanci dr. Susteršič, dr. Ferjančič in dr. Ivčević ter tovariši jutri nujno predlagajo:

Že nad 50 let Slovenci ponavljajo zahtevo, naj bi se jim dalo slovensko vseučilišče. L. 1848 je tedanja vlada to zahtevo priznala kot utemeljeno ter tako vseučilišče kot koristno in potrebno. Tudi je tedaj vlada naglašala, da načelo narodne ravnopravnosti in pravična obramba skupnih koristij zahtevata izvršitev te zahteve, ter je vsled tega tudi obljubila ustanovitev slovenskega vseučilišča.

To vprašanje pa se tedaj vsled političnih zmešnjav, državnopravnih in finančnih skrbi ni rešilo.

Od tedaj pa ta zahteva ni zaspala, temveč je v zadnjih letih dobivala vedno več tal in odmeva.

Slovence pa v tem vprašanju odkrito in odločno podpirajo tudi Hrvatje in Srbi v Avstriji. Ta zahteva je danes skupna vsemu jugoslovanskemu prebivalstvu.

V seji dne 20. oktobra 1898 je poslanec dr. Ferjančič vložil prošnjo, ki vsestransko utemeljuje vprašanje glede slovenskega vseučilišča v Ljubljani ter zahteva ustanovitev takega zavoda.

Ta zahteva pa je postala nujnejša in važnejša ravno sedaj, ko je sedanja vlada na interpelacijo barona Malfattija, dr. Hortisa in tovarišev povodom znanih dogodkov na vseučilišču v Inomostu izjavila, da hoče za pravnike italijanske narodnosti na inmoškem vseučilišču ustanoviti samostojno fakulteto ali pa skrbeti za to, da morejo italijanski dijaki na drug način v svojem materinskem jeziku poslušati predavanja na vseučilišču.

Ako torej vlada obljubi vseučilišče Italijanom, ki štejejo v Avstriji okoli 670.000 duš in imajo na leto do 400 dijakov na avstrijskih vseučiliščih, je gotovo tembolj opravičeno, da vlada ustanovi vseučilišče za Jugoslovane, ki štejejo v Avstriji nad dva milijona duš in pošiljajo na leto nad 700 dijakov na nemška vseučilišča.

Zahteva, da se jugoslovanska mladina poučuje in izobrazuje na vseučilišču v svojem materinskem jeziku, je utemeljena v didaktičnih razlogih, kakor tudi v načelu ravnopravnosti. Ti razlogi zahtevajo, da vlada nemudoma stori vse potrebne korake za ustanovitev jugoslovanskega vseučilišča, oziroma da čimprej v poslanski zbornici predloži dotično predlogo. Vsako obotavljanje in odlašanje bi Jugoslovane naravnost žalilo.

Finančni pomisleki tukaj niso mero-dajni, ker ta opravičena zahteva je kulturnega pomena, za katero se ne zanimajo le Jugoslovani, ampak se mora zanimati tudi vlada.

Sicer pa je samo ob sebi umevno, da mora vsaka nevtralna vlada podpirati in pospeševati kulturni razvoj vsake narodnosti.

Kar se tiče finančnega vprašanja, naglašamo, da je deželni zbor kranjski leta 1898 sklenil, da dovoli za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani podporo v znesku enega milijona kron, in da je mestna občina ljubljanska obljubila 100.000 kron.

Z ozirom na to podpisani nujno predlagajo:

»C. kr. se vlada pozivlja, da čimprej zbornici predloži načrt zakona, s katerim se Jugoslovancem zagotovi vseučilišče s pravno, modroslovno in bogoslovno fakulteto.

V formalnem oziru pa predlagajo, naj se ta predlog izroči šolskemu odseku.

Ta nujni predlog so podpisali vsi slovenski, hrvaški in srbski državni poslanci. Skoraj gotovo pa razprava o nujnosti predloga ne pride še ta teden na vrsto, ker ima zbornica ta teden le dve seji, v katerih pridejo na vrsto drugi nujni predlogi, tako glede zadnjih volitev v Galiciji in glede francoskih kongregacij.

Volitve na Hrvaškem.

V Karlovcu, 6. nov.

Prav za prav bi morale biti volitve še le na spomlad maja meseca. Ali vlada ni gledala, kdaj je čas, nego je odredila, da so bile 6. t. m. In tako je ves narod, ki ni bil še čisto nič pripravljen, iznenadila.

Vsakdo ve, da sta na Hrvaškem dve stranki: stranka narodna (prvrženci vlade)

in stranka opozicijska, ki se zopet med seboj deli. Vlada je vedela, da se ni opozicija še čisto nič pripravila, in odredila je volitve kar v kratkem času, da niso mogli kandidirati in zastopniki čisto nič delovati.

Volitve so se bile slabo izvršile za Hrvatje, ker dosedaj so imeli 25 opozicijskih mandatov, ali od sedaj jih ne bo niti polovica, torej bo vlada lahko delala, kar bo hotela.

Hrvatje so zdaj »na rubu prupasti« in težko se bodo izvlekli. Po pravici bi oni zmagali, ali kaj, če pa žandarji in vojniki opozicijskece pozaprejo, streljajo ali se jih na kakov drugi način znebijo.

Pripovedal bom za primer, kake stvari se dogajajo na Hrvaškem pri volitvah.

V Draganiču se je narod pripravljal, da bo volil opozicijskeca Modrušana, in to je šlo seveda tajno. Ali vlada je zvedela in dala mnogo kmetov zapreti, obkolila celo vas z vojniki, ki niso nikogar notri pustili. Volili pa niso samo oni, ki imajo pravico, ampak tudi kočijaži, hlapeci, mrtvi in oni, ki so v Ameriki. Nekateri kmetje so večkrat glasovali. Če je župnik katero spregovoril in nezadovoljnost izrazil, se je zadržal nanj vladni komisar: »Šta vas brige!« in zapovedal pisarju: »Piši Junkoviću!«

Kmete so celo noč napajali, potemtakem seveda niso mogli znati v jutro, kaj delajo. Če je bil še kateri kmet pri zavesti in rekel ime Modrušan, je šel takoj v »buhar«. In tako so seveda vladinovi dobili mandat in Hrvaška je izgubila genijalnega zastopnika Modrušana. Kakor se sliši, je opozicija dobila samo štiri mandate. Drugače se ne more nič izvedeti, ker vsi listi so zaplenjeni. Samo »Narodne novine«, vladne, pripovedujejo, da je narod navdušeno pozdravil Kovačevića v Draganiču, a to je, kakor znamo, debela laž.

V Karlovcu, v ti hrvaški Ahilovi peti, je zmagal opozicijskec Banjavčić.

Modrušan namerava iti k cesarju, da zapove nove volitve. Bog daj, da bi kaj opravil!

Šhod delavstva tobačne tovarne.

V nedeljo dne 10. t. m. vršil se je izborni obiskani šhod delavstva ljubljanske

tovarne v veliki dvorani »Katol. doma« ob 3. uri popoldne.

Veselilo nas je zlasti, ko smo videli, da se je tudi moško delavstvo v častnem številu udeležilo zborovanja; pohvale vredno je tudi žensko delavstvo, ki je v kljub lepemu vremenu in istinito neugodnemu času v lepem številu prišlo na shod. Zborovanje trajalo je nad 2 uri in poslušalstvo je vstrajalo, kar je tudi pohvale vredno.

Govorniki so poudarjali sledeče: Zahtevo, stavljeno v Dravljah, da bi se uslužbencem tobačne tovarne prodajal premog po isti ceni, kakor onim na drž. kolodvoru, je g. inspektor obljubil pri direkciji podpirati in je upanje, da direkcija to zahtevo izvede. Drva se tudi ne bodejo več prodajala na dražbi, marveč se bodejo prodajala oddelkoma. Naznanilo se je nadalje tudi, da je inspektor društvu naklonjen in je obljubil, kolikor mu bode mogoče, podpirati društvene težnje.

Na shodu se je kritikovalo, odnosno želelo odpomoči v sledečih slučajih: V takozvani pripravljavnici (Vorrichtung) vlada med delavkami nezadovoljnost. Vzrok tej nezadovoljnosti je, da so se zvišale plače v oddelku kratkih smodk, a v pripravljavnici je ostalo vse pri starem. Shod izraža željo, naj bi se tudi delavstvu v pripravljavnici zboljšale plače. Pri tem se pripomni, da so se v času, ko je v Ljubljani sedanji g. nadzornik, zboljšale plače letno za okoli 150.000 kron.

Kritikuje se nadalje tovarniški red, ki se je zopet za eno leto podaljšal. Isti je jako strog in natančen; želja je, naj bi se v najkrajšem času v prilog delavstva preuredil; pri spremembi tovarniškega reda naj sodeluje društveno načelstvo.

V nekem oddelku sta se nahajala dva paznika, ki agitujeta mej delavstvom proti vstopu v društvo. Eden se je celo izrazil, če bi bil on kaj več, bi vsako osebo, ki v društvo stopi, odslovil; značilno je, da ste te dve osebi tudi jako olikanega obnašanja. Nadalje se čujejo pritožbe proti nekemu gosposdu uradniku, ki zabranjuje delavcem in delavkam opravičeni dopust med delavnim časom. Želja in najodločnejša zahteva delavstva je, da bi nekateri nadzorovalni organi opustili psovke, s katerimi delavstvo pitajo.

LISTEK.

„Klub samcev“.

Greift nur hinein in's volle Menschenleben Und wo ihr's packt, da ist's interessant.

S temi besedami je dal Göthe dramski umetnosti v prologu k Faustu umetniški pravec. Namen odra — interesantnost, to se pravi, naj daje gledavcu estetičnega užitka, snov pa je — pravo, resnično človeško življenje. Estetični užitek naj da ideja umotvora, a odseva naj iz različnega a resničnega življenja posameznikov. Zato je brez dvombe tudi naloga kritikova, da ocenjuje vselej v prvi vrsti s tega stališča dramsko umetnost. Kritiki, ki misli, da je natančen in veleprecizen, če zabeleži s strogo ogorčenostjo, da se je igravec na odru izpodtaknil, da je nekdo za pet trenutkov zakasnil nastop, ta se korenito moti. Naloga kritikova je v prvi vrsti zadeti in zaslediti, katero idejo je gojil umetnik, potem oceniti, v koliko se mu je posrečilo toisto realizirati — no gumbi in čevlji, nakitni lišp etc. — to naj bo za plitve duše. Toda

istina pa je, da je kritika neka zver, ki lahko igra barve, kakor ji drago. Quot capita — isto delo pod nož različnih ljudij, in kmalu ne boš vedel, za kaj se prav za prav gre, vzlasti če igra subjektivnost direktivno ulogo.

Zato je pa tudi dobra kritika spoštovanja vreden duševni sad in meni se zdi v literarni stroki najtežje in najodgovorneje delo: poštna kritika. Poskusimo torej s »Klubom samcev«. Balucki je bil umetnik, njegova dela se vsesplošno hvalijo, romajo od odra do odra — ergo mora biti v tej veseloigri ideja, čeprav v podobi skeleče šibe. Če je samo plitva satirična zabava, tedaj Balucki ni umetnik.

»Narodov« podlistkar je zasledil v igri tisto vsesplošno zgodovinsko moč ženske, ki omami in z omamo zmaga, kot alkohol ali opij. Ta žalostna resnica je gotovo zgodovinska, a so takisto zgodovinske njene posledice — prav take kakor opija in alkohola, da sicer navdušita, dvigneta, a hkrati razdirata in uničujeta, človeka, bi rekel, samo zato dvigneta kvišku, da ga s toli večjo silo telebita na tla, to je na vsak

način misel za bridko satiro, ki bi se dala dramski vprizoriti na možeh svetovne povestnice. A v »Klubu samcev« je šiba obrnjena — tako bi sodil po treznem prevdaru — drugam.

Balucki je čisto namenoma narekaval gospe Dzurazulinski besede v tretjem dejanju, da jih izgovori sama kot najtežjo puščico sredi odra: »O, možje! Poštenih in pridnih, nedotaknjenih in izobraženih deklet ne marate; pred navihano koketko pa klečite v prahu in nočete spoznati, da vas vodi za nos! Da, možje, vi sami ste krivi, da smo take!« Ne vem, če more kdo pretekati, da ni prav tu težišče satire, da je Balucki hotel povedati sodobni družbi v brk, da je sama kriva, da je vzrok moški spol, če je ženstvo tako, da se samci bojujejo zakona. Samci zahtevajo zabave od žensk, zabave celo pikantne, frivolne, zahtevajo toalet, plesov, soarej, in čimbolj jim ustrega ženska v tem oziru, tem bolj jo obožujejo, tem bolj drve zanjo in jo obsipajo s pokloni. S tem se pa dokazuje drobiževa malenkost, ki je pega na možu, in zato je umevno, da se zakon razdere radi

žveplenk — radi bagatel, ki niso vredne, da bi se mož zanje menil. Torej mislim, da je dognana resnica, katero je hotel Balucki spraviti na oder, v prvi vrsti, da je sveta naloga družbe odgajati žensko mladino ter praktično izvesti to, kar je započela šola ali samostan.

Kdor sodi, da ni te ideje v veseloigri, dokaže naj, drage volje se umaknem.

Sedaj pa neko vprašanje: Ali ne bi bilo umestno pripraviti občinstva po dnevnikih na take predstave ter obrazložiti objektivno kritično idejo, ne da bi se govorilo o dejanju samem? Morda bi se potem sramotne vrzeli gledišča pri pametnih igrah nekoliko zamašile. Ali smo res obsojeni in zakleti, da imamo samo tedaj časa in denarja dovolj, če je treba, da brat na brata navali, da se zažene za efemerno politično bagatelo strašanski hrup v Izraelu, da kurimo za narod samo s slamo, da bodo še kasneji rodovi morali duhati ta dim, a jih bo tako strašno zeblo ob njem?

Glede vprizoritve vsem samo čast!
Naravnost blesteli so pa gđc. Soukna, Terševa in g. Danilo. F. S. F.

Neorganizovano delavstvo se pač pusti psovati in šikanirati, organizovano se pa več ne pusti. Ono zahteva, da postopsjo napram delavstvu nadziralni organi kot z ljudmi, in ne kot s „svinjami“, kakor je neki paznik pred kratkim blagovolil neko delavko nazivati. Za sedaj, v nadeji, da se dotičniki poboljšajo, se ne navedejo po imenih, če pa ostanejo surovi, bomo brezobzirni tudi mi, in naj si posledice pripisujejo samim sebi.

Shod se je izrekel tudi za to, naj bi se dovolilo zopet delavkam samim kuhati v kuhinjah. Društvo šteje sedaj 1700 članov, pristopilo bo še kakih 600 delavcev, tedenski prispevek je 6 vinarjev; oboleli člani dobe 2 K tedenske podpore. Predsedstvo se za varuje proti očitjanju, da bi delalo morebiti za kako stranko, v društvu ne sme biti politike, marveč društvena politika je zboljšanje gmotnega in moralnega stališča svojih članov. Slična društva ima sedaj 12 tovarnen; zveza vseh društev izvrši se najbrže pribodno pomlad. Skrivnosti ni in ne sme biti v društvu nobene, zato je vse delovanje društvenega načelstva javno in odkrito.

Kot povabljena gosta govornica nadalje Moškerc in dr. Janez Ev. Krek. Moškerc primerja delavsko razmerje v tobačni tovarni nekdanj in sedaj. Delavke in delavce so svoječasnno pred leti uradniki in nadzorniki sistematično pretepavali, jih zmerjali in psovali. Godile so se tudi druge umazanije. Ti časi so minuli in tudi ugled delavstva tob. tovarne se je povzdignil. Govori o pričetnih težavah pri ustanovitvi društva. Navdušuje delavstvo k vstrajnosti in agitaciji za pristop k društvu. Le v geslu: vsi za enega in eden za vse postane delavstvo močno in mogočno, da, nepremagljivo. V društvu bodite vsi edini, ne glede na politično in zasebno prepričanje posameznika, in dosegli, da, morali bodete doseči vse opravičene zahteve vaše.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. novembra.

„Avanti“ o bodočnosti Avstrije.

Kakor drugi avstrijski listi, peča se umevno tudi tržaški „Avanti“ s krizo, ki sedaj pretresa Avstrijo. Ob tej priliki pa pravi ta list mej drugim tudi sledeče: Krizi moramo pripisovati mnogo večjo važnost, nego se vidi na prvi hip. Kriza namreč kaže, kako mogočno so začeli slovanski poslanci imponirati avstrijski vladi. Čehi so začasno opustili svoje državne zahteve, in so stopili na polje praktičnih pridobitev, kakor so zahteve vseučilišča za Moravsko, češkega notranjega uradnega jezika ter zahteva njih jugoslovanskih zaveznikov po hrvatsko-slovenski univerzi. Čehi so dokazali, da njih zahteve niso politika izsiljevanja, kakor so trdili Nemci, temveč, da jim to, kar zahtevajo, tudi po pravici pripada, medtem, ko Nemci nikakor ne morejo dokazati opravičenosti svoje zahteve po nemškem državnem jeziku. Tak je, za onega, ki objektivno sodi stvari, politično-parlamentarni položaj Avstrije. Razprava o proračunu je odvisna torej od Slovanov, odnosno od tega, kako se bo vlada ozirala na njihove zahteve. Stvari so dospele tja, kjer je treba odločitve, kjer bo Avstrija primorana plavati v slovanskih vodah, ne da bi se smela ozirati nazaj. Potem pa ta list nadaljuje: „Ni se pa treba bati, da iz tega nastane kaka škoda drugim narodom, ker v prvi vrsti je intelektualni del slovanskih narodov pripravljenejši za pripoznavanje potreb drugih narodov, nego so Nemci, kateri nočejo opustiti trdovratne, a nerazsodne zahteve, da bi samo vladali Avstrijo in le sebi v prid.“ „Avanti“ s to svojo izjavo priporoča svojim italijanskim rojakom, naj se iznebe starih predsodkov do Slovanov, obenem pa tudi prizna, na kateri strani je pravičnost.

Prememba v tržaškem namestništvu. o kateri smo že na kratko sporočili, daje sedaj tudi nemškimi listom povod za razna razmotrivanja. Tržaški namestnik pojde torej namesto grofa Merveldta v Tirole, na mesto grofa Gočssa pa pride namest. podpredsednik na Dunaju grof Giovanelli Gerstenburg, roj. Tridentinec, Dunajska »Reichspost« pripo-

minja, da je skrajni čas, da tržaški namestnik čim preje odrine s svojega mesta. Tega mnenja so tudi primorski Slovani, toda vprašanje je, če bo njegov naslednik boljši od njega

Nemška »gemeinbürgerschaft«.

ob katere prvem pojavu se je v nemških listih bahato naglašalo, da bo definitivno zaježila nevarnost »slovanske« in menda tudi »klerikalne« povodnji, je v zadnjem času obstojala le še po imenu. Sedaj pa, ko je vlada ustregla češki želji z ustanovitvijo češke tehnike v Brnu, so levičarski kolovodje, posebno pa vsenemci, takoj čutili potrebo, da se postavi »gemeinbürgerschaft« zopet na prvotno moč. Vsenemci že sklicujejo v posvet poslance nemške ljudske, nemške liberalne in liberalne veleposestniške stranke, da se dogovore, kako priti v okoliščini »vednemu slaviziranju« našega šolstva. Ko se v tem oziru sprejme primerna resolucija, bo tudi vsenemška zveza na trdnih nogah. — Upajmo, da ta sestanek, če se sploh vrši, ne bo škodil že zagotovljeni brnski tehniki, do katere imajo Čehi vse pravice.

Nemški carinski tarif — pokopan.

V kratkem se snide nemški državni zbor in takoj v prvih dneh mu predloži vlada načrt znanega carinskega tarifa. Načrt, ki ga je izvršil Posadovski, je rešen v odseku zveznega sveta tudi v drugem branju brez posebnih prememb in brezdvomno ga odobri tudi plenum zveznega sveta. Tako torej pride načrt le malo premenjen pred forum državnega zbora. V tem zastopu se kaže na prvi hip, da načrt ne bo zadel ob velike ovire, ker je večina drž. zbora agrarno-konservativna, in tudi oni krogi, ki niso posebno prijazni visoki carini, se ogrevajo za visoko varstveno carino. Toda vkljub temu se bo našla v tem zastopu znatna manjšina, ki bo napela vse sile, da vladin načrt ne postane zakon. V odločni opoziciji se bodo namreč združili liberalci in socialni demokrati. Posluževali se bodo takozvane tehniške obstrukcije, ki bo preprečila pravočasno rešitev predloge. Načrt mora biti rešen do 31. dec 1902, ker to je zadnji rok za odpoved trgovinskih pogodb. Ako se pa to ne zgodi, tudi z letom 1903 niso razveljavljene pogodbe in torej veljajo še za eno leto, do konca 1904. Ta udarec bo pa za vlado tem hujši, ker z letom 1903 poteče doba državnega zbora in nove volitve se vrše v znamenju carinskega tarifa. Zmagovali bodo socialni demokrati z geslom »ceni kruh«. Tak izid volitve pa ne bo prav nič ugoden carinskemu načrtu.

Sibirski železnica dogotovljena.

Gradba velike sirske železnice je bila te dni po večini dogotovljena. Ta veseli dogodek je naznanil finančni minister Witte carju Nikolaju. Zgradba se je pričela 19. maja 1898 v Wladivostoku in sedaj so dovršena glavna dela tudi že v Mandžuriji, čeravno so zadnji nemiri v Kini zelo ovirali znamenito delo. Car Nikolaj je odgovoril z naslednjo brzovjavo: Odkrito se zahvaljujem za veselo sporočilo in Vam čestitam k dovršitvi največjega železniškega podjetja na svetu v tako kratkem času ob neverjetnih težkočah. S to železniško zvezo je dan prvi pogoj za svetovno železniško zvezo, ki bo vezala vso zemsko celino.

Japonci proti Rusiji.

Znano je, da bi bil Li-Hung-Čang rad sklenil z Rusijo znano pogodbo glede Mandžurije in da je bila vsa stvar v najboljšem tiru, dokler se je sam mogel pobrigati za stvar. Po poročilih iz Carigrada je bilo treba zadnji dan pred smrtjo Li-Hung-Čangovo pritiskniti na pogodbo le še državni pečat, ki ga je hranil on. A to so znali preprečiti v prvi vrsti Japonci, ko jim je Kitajska vlada po svojem zastopniku sporočila o tem. Japonci so si znali pridobiti na svojo stran podkralje južnih pokrajin, in ti so poslali cesarici odločen protest proti pogodbi z Rusijo. Li-Hung-Čang je potem prejel brzovjavno obvestilo, da cesarica odreka podpis, in s tem je bila ravno ob Li-Hung-Čangovi smrti zadeva pokopana. — Kaj bo Rusija sedaj ukrenila, seveda še ni znano, jasno pa je, da tega koraka Kitajske vlade ne bo mirno prenesla.

Književnost in umetnost.

Dva Progarjeva umotvora.

G. Progar, akad. kipar v Celovcu, izdelal je za stranska altarja romarske cerkve na sv. Višarjah dve podobi v visokem reliefu iz finega kararskega marmorja (velikost 1:25: 0,75 m.). Iz fotografij, katere so nam po teh umotvorih na razpolago, je razvidna velika umetniška zmožnost g. Progarja. Podobi predstavlja prizor iz mladeniške dobe Marije in Jezusa: sv. Ana podučuje Marijo v branji, sv. Jožef Jezusa v mižarstvu; rodbinska prizora, tako rekoč navadna. Sestava (kompozicija) in izpeljava je pa tako jasna, vmišljena tako energično v cerkvenem duhu, da gledavec na prvi pogled čuti, da vidi pred seboj omenjene svete osebe in da so angeli, ki plavajo nad cvetniki v oblakih, le tradicionalno polnilo prostora v altarni, pokončni obliki. Da se spuščamo nekoliko v podrobnosti vrlin teh podob, naj bode omenjeno lepo drapiranje sv. Ane, lepa glava sv. Jožefa natančna in marljiva izvršba i dr.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. 8. nov. Dne 2. in 3. nov. je bilo Zagorje toli srečno, da je imelo svojega nadpastirja v svoji sredi. Prevzvišeni gospod knezoškof je prišel k nam, da sam vpelje pri nas Marijino družbo za dekleta. Veliko je v resnici za Zagorje, da je prišlo do Marijine kongregacije vkljub temu, da so hudobni jeziki plašili dekleta ter jih odvrčali od družbe. Slovesnost se je vršila v najlepšem redu.

„Narod“ je že pred prazniki razoznal širnemu svetu, da bo sprejem knezoškofa „regimenten“, in v torkovi številki nam list inteligence označuje natančno to „regimentnost“, piše namreč:

Sprejet je bil (namreč škof) od devic, drugih oseb ni bilo pri sprejemu. Zastave so bile samo na zvoniku in na hišah, koje je stavbinsko društvo zidalo. Celo na farovžu in na „Katol. domu“ ni bilo videti zastav. (Gotovo se poslednje zdi „Narodu“ najbolj regimentno). V celem Zagorju je vihralo samo pet zastav v pozdrav knezoškofa. (Če bi bil dopisnik dobro štel, naštel bi jih bil lahko 6, reci šest, ker sta bili na Pančetovi hiši dve zastavi; pa brez zamere). Tako „Narod“. Prevzvišeni je v soboto in nedeljo neumorno spovedoval in je okrog 500 ljudi prejel sv. zakramente. V nedeljo je imel dopoldne in popoldne govor, v katera se v svoji učenosti zaletava „Narod.“ Mi pa škofovih govorov ne kritikujemo, ker govornišva nismo toliko študirali kot — „Narodov“ dopisnik.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. novembra.

Na delo za vseučilišče v Ljubljani! Pozivamo tem potom še enkrat vse slovenske občine in društva, da takoj odpošljejo izjave za vseučilišče v Ljubljani. Zadeva ni važna in nujna samo s splošno slovanskega stališča, ampak je za Slovence tudi perečega gospodarskega pomena. Zato pričakujemo, da se ob stran vrle slovanske akademične mladine postavi ves narod in da tako pokažemo vladi, da nas je resna volja, doseči svoje pravice! Ob tej priliki pa apeliramo tudi na ostalo jugoslovansko časopisje, da prične v tem smislu takoj odločno akcijo.

Petioije za vseučilišče v Ljubljani. „Slovanskemu središču“ je včeraj predsednik „Katol. slov. izobraževalnega društva“ v Mengšu gosp. Franc Orešnik poslal v imenu društva izjavo za vseučilišče v Ljubljani. Polit. društvo „Edinost“ v Trstu je po soglasnem sklepu odborove seje odposlalo nastopno brzovjavo: Ekscelenca minister za nauk, dr. Hartel, Dunaj. Primorsko politično društvo „Edinost“ v Trstu se po vsej vsebini pridružuje zahtevan, stavljenim dne 8. t. m. od jugoslovanskih vseučiliščnih slušateljev na Dunaju in v Gradcu radi ustanovitve jugoslovanskega vseučilišča in radi izjednačenja studij in izpitov na vseučilišču zagrebškem s studijami na cislajtanskih vseučiliščih, ter izreka trdno nado, da vaša ekscelenca ti pravični zahtevi Jugoslovancev dovede čim prej do uresničenja in to v interesu omike in napredka tega naroda, s katerim se, dasi je državi zvest, tako mačehovski postopa.“ Iz Kranjskeg ore

se nam brzovjavlja: Naše županstvo je odposlalo prošnjo za ljubljansko vseučilišče.

Tudi Praga se je oglašila! Včeraj je bil na češki tehniki v Pragi sijajen shod vseh slovanskih praških vseučiliščnikov. Shod se je izjavil za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani in češkega vseučilišča na Moravskem. Shodu je prisostvovalo 34 slovanskih akademičnih društev. Debato je otvoril rektor Hraskey s slovenskim in češkim govorom, v katerem je povdarjal, da Slovenci prebivajo v štirih deželah in je njihovo število večje, nego ono Lahov. Povdarjal je, da so zahteve po slovenskem vseučilišču stare in da smo že imeli slovenske stolice. Govoril je dalje Slovenec Stare, ki je dejal, da je enakopravnost v Avstriji samo na papirju. Slovenci nimajo nobene visoke šole, nobene slovenske srednje šole in so le gostje v drugojezičnih šolah. Apeliral je na slovansko vzajemnost. Govorili so še zastopniki Čehov, Hrvatov, Srbov in Rusinov. Sprejela se je resolucija, ki poziva vse slovanske klube v državnem zboru, da nastopijo privladi za ustanovitev slovenskega in moravsko-češkega vseučilišča in da se pripoznajo skušnje na zagrebškem vseučilišču tudi za totransko državno polovico. Resolucijo je podpisalo 34 slovanskih akademičnih društev. Na zborovanju so se prečitali mnogobrojni izrazi soglašanja mnogih poslancev in praškega občinskega sveta.

Jugoslovanski akademiki graški

— **Pragi.** Včeraj so jugoslovanski akademiki graški odposlali rektorju češke tehnike v Pragi naslednjo brzovjavo: „Vaši magnificenci in vsem zavednim slovanskim zaveznikom v boju za narodne pravice pošiljajo iskrene pozdrave — jugoslovanski akademiki graški.“

Časopisje in vseučilišče v Ljubljani. Tržaški antsemitični „Avanti“ nič ne nasprotuje ustanovitvi vseučilišča v Ljubljani in naše gibanje spremlja celo simpatično — Dalmatinski „Narodni List“ in zagrebški „Obzor“ pozivata jugoslovanske občine in društva, naj se izjavijo v smislu sklepev jugoslovanskega dijaštva. — V „N. Freie Presse“ se je član gosposke zbornice stari profesor Musafiya, temeljito osmislil s svojo trditvijo, da je treba zagovarjati ustanovitev samolaškega vseučilišča z ozirom na Dalmatince. Stari profesor bi pač moral vedeti, da za svojo trditev ne bo dobil v Dalmaciji nikogar, razven nekaj zaderskih renegeatov.

K proslavi štiristoletnice hrvaške umetne književnosti je odpotovala tudi deputacija Slovencev. „Slovensko Matico“ zastopajo gg.: Podpredsednik Peter Grasselli, odbornika dr. J. Stare in F. S. Finžgar ter tajnik Evg. Lah, pisateljsko društvo g. prof. Pletersnik, „Dom in Svet“ g. Anton Medved in „Slovenca“ dr. Evgen Lampe.

Družbe sv. Cirila in Metoda šentpeterska moška in ženska podružnica ste oddali glavnemu vodstvu 210 kron kakor dohodek licitacije martinove goske in sodčka martinovega vina pri martinovem jurnixu. Prirejen je bil ta sestanek v proslavo imendana predsednika moške podružnice, veleč. gospoda Martina Malenška. — Živel! obe za narodno stvar tako silno vneti in tako blagodejno delujoči podružnici!

Izjava političnega društva „Edinost“. Politično društvo „Edinost“ v Trstu je izdalo naslednjo izjavo: Vsled soglasnega odborovega sklepa dne 9. nov. 1901. izjavlja podpisano na znani napad v listu „Slov. Narod“ na dež. poslanca in našega podpredsednika, g. dra. Otokarja Rybáfa, da je z njim v vsem njegovem doseganju javnem delovanju zložno in solidarno in da se povsem strinja z njegovim govorom na zadnjem občnem zboru našega političnega društva, kakor tudi z njegovo izjavo nagori omenjenen napad. Polit. društvo „Edinost“: Predsednik: Matko Mandić. Tajnik: dr. Ferd. Černe.

Umrl je dne 11. t. m. Jožef Smolnikar, posestnik na Lokah pri Kamniku

(župnija Spodnji Tuhinj), oče stolnega vikarja g. Luka Smolnikarja in c. kr. majorja 18. pešpolka g. Fr. Smolnikarja. Pokojnik je bil najstarejši mož v ondodni fari; porojen je bil dne 2. februarja 1817, torej v 85. letu svoje starosti. Bil je skozi celo svoje življenje prav do zadnjega vedno krepak na duhu in telesu: mož stare slovenske korenine, krščanskega življenja, kremenitega značaja, izvrsten gospodar in najboljši oče, zato od vseh spoštovan. Naj v miru počiva in uživa plačilo pri Bogu! — Umril je sin tukajšnjega izvoška Jagra tapetnik Franc Jager.

Osebnosti. Umril je v Ljubljani umirovljeni vodja g. Albin Peternel v 58. letu svoje starosti. V Oseku je umrl g. Henrik Oswald.

Preizkušnje za učiteljsko vposobljeno so z uspehom prestale sledeče učiteljske kandidatije in sicer za meščanske šole: S. Marija Teod. Berth v Gradcu, Ana Zupančič v Šmartinu na Paki, Karol Kracher v Pulju; za ljudske šole s slov. in nemščim učnim jezikom: Mar. Benedek v Rovtuh, Ter. Bole v Vrabčah (z odliko), Ljudm. Černe v Starem trgu pri Ložu, Alojzija Dostal v Novi štiti (z odliko), Marija Gantar v Čatežu, S. Terezija Hanželič v Marijanšču v Ljubljani, Leop. Hotschevar v Šmarju pri Jelšah, Roza Jelenc v Framu, Olga Jenko v Toplicah pri Zagorju, Marija Jeran v Sv. Juriju v Slov. gor. Katar. Jeschenagg v Idriji, Valent. Kaukler Groschel v Ptuj, Antonija Kračman pri Sv. Lenartu pri Laškem, Gabr. Lukanc v Šiški, Felic. Mach v Šmarju pri Jelšah, Eleon. Martinčič v Knežaku, Fridr. Martinčič v Vrbovem, Roza Miklavc pri Sv. Benediktu v Slov. gor., Roza Mrva v Ihanu, M. Tekla Praprotnik, Uršulinka v Ljubljani, Mar. Rajer v Ratečah, S. Remigija Rosmann v Lichtenthurnovem zavodu v Ljubljani, Ana Scharlach v Celovcu, Pavla Schitnik na Ponikvi, Franč. Tavčar v Št. Jerneju, Ana Tomc v Trziču, Ana Bernik v Podgorju pri Slov. gradcu, Pavla Vodušek v Pressbaumu pri Dunaju. Dalje kandidatije: Rudolf Kalan v Pišecu, Ant. Lenarčič v Št. Vidu nad Ljubljano, Al. Novak na Bledu, Avg. Praprotnik v Trziču, Mart. Tratnik v Godoviču, Fran Voglar v Celju. — Dalje so bili aprobeirani: za francoščino: Luiza Mayerweg iz Trsta, Josipina Pavlič iz Ljubljane, Ana Pelz, Marijana Prihoda in Mar. Schweizer, vse z Dunaja; konečno Fran Erker v Črmošnjicah za nemške šole, Terez. Ivančič in Marija Vider v Loškem potoku ter Jos. Lapajne v Cerkljah za ljudske šole s slov. učnim jezikom.

Ljubljanski obrtniki bodo imeli dne 8. decembra t. l. popoldne ob 2. uri shod v »Mestnem domu«. Na dnevnem redu je: Prememba obrtne novele, prisilna delavnica, zaveza vseh za drug.

I. letošnji veliki koncert „Glasbene Matice“ bo v četrtek, dne 14. t. m. zvečer ob 8. uri v zgornji veliki dvorani »Narodnega doma«. Izvaja se prvič v Ljubljani velika skladba Beethovnova »Missa solemnis«. Dosedanji dve skupni skušnji vseh sodelujočih, v skupnem številu 186 močij, (zbor šteje 140 pevki in pevcev, orkester pa 46 močij), napravili sta na poslušalce najmogočnejši utis.

Za koncert »Glasbene Matice«, ki bo v četrtek ob 8. uri zvečer, je zadnja skupna skušnja z zborom, solisti in orkestrom v sredo ob peti uri v »Narodnem Domu«. Odbor prosi vse cenjene člane pevskega zbora, naj pridejo točno in polnoštevilno, da se največje zborovo delo največjega skladatelja vsega sveta kar najdostojnejše izvede. Visoka čast bode vsakemu članu, da je sodeloval pri izvajanju takega dela. Naj bi tudi slavno občinstvo s prav mnogoštevilnim obiskom koncerta poplačalo izredno požrtvovalnost zborovo. Dogodek, da se Beethovnova »Slavnostna masa« izvaja pri nas in se z domačimi močmi, bodi vsemu Slovenstvu v ponos. — Vstopnice se dobivajo v trgovini g. Lozarja in na večer koncerta pri blagajni.

Drobtinice o loškem samostanu.

»Narod« pojema, a vedno še malo brca. Potratil je že letos — sicer prav brezplodno — precej črnila ter črnil uršulinski zavod, svet pa »farbal«; toda sponesalo se mu je vrlo slabo. Slišimo, da je samostanski vodovod do malega že dodelan. Slovesno ga bodo blagoslovili ob otvoritvi premilostni knez in škof 25. t. m. Svetovali bi p. n. voditeljici samostanski, naj na to slavnost povabi tudi razne, gotove umetnike v stroki »farbarije«, pa tudi one rušitelje loškega napredka in ugleda, ki to zloglasno »farbo« prodajajo in pošiljajo v »Naroda«, in so pretekla mesece kazali toli »prijaznosti« samostanu. Ker jim drugekrat ni dovoljen vpogled v to »skrivnostno« trdnjavo, imeli bodo vsaj sedaj zaželjeno priliko, da si na lastne oči ogledajo udobne naprave in vrline v vzgojevališču; kar pa je največje važnosti: iztaknejo namreč lahko v kakem kotičku slavnoimenitni »prabacil«, ki jim je pred časom zmešal glave in pamet. Seveda se je bati, da bi v vodovodni studenčnici ne zasledili s svojimi mikroskopičnimi očmi zopet kakoga antidiluvijalnega krokodila; ker potem groza in strah ne le »brezobzirne« nunam, ampak tudi g. preskuševalcu, četudi je vodo razkrojil ter dokazal, da je najboljšee kakovosti. Vsekako najbolje pa bi bilo, če bi se razvneti živci raznih »tankovestnih« »Narodovih« pisavcev malo ohladili s krepkim curkom čvrste studenčnice, ki se bo odslej pretakala po samostanskih prostorih. Ker smo že pri stvari, drznemo se pristaviti še opazko, da fino vino: Bizeljec ali kali, — o katerem je vedel »Narod« toli hvale, — oziroma graje, — kakor se nam javlja, — še ni priromalo v Loko ter ob otvoritvi vodovoda ne bo prišlo na mizo. Morda se je med potjo konfisciralo ter vročilo v »Narodno tiskarno«, da tam polove iz njega morebitne nevarne bacile... Če bo pa do imenovane slovesnosti na svojem mestu, — se bo pravočasno naznanilo.

Iz Gorenje vasi nad Škofjo Loko nam dodatno k večeršnjemu poročilu javljajo, da je sedaj že ustrezno izraženi želji, ker je deželni šolski svet imenoval za Trato gospico učiteljico M. Mlakar, ki pride k nam iz Planine.

Z Dunaja. V nedeljo se je vršil tu shod avstrijskega društva železniških uradnikov. Udeležili so se shoda uradniki državnih železnic. Na shod je prišel tudi dr. Lueger. Sprejete so bile naslednje zahteve: Plača naj se uradnikom poboljša za 400 kron. Povišanje penzijskih norm in povišanje minimalne penzije uradnikom in njihovim vdovam na 1000 kron. Ugotovijo naj se norme o dopustu, uredi se naj činovno vprašanje. — V nedeljo je državno društvo poštnih in brzojavnih uslužbencev imelo shod, na katerem se je razpravljalo položaj uslužbencev. Na debati so se udeleževali tudi poslanci dr. Lueger, Prochaska in Kurz. Zahteve poštnih in brzojavnih uradnikov in uslužbencev so se formulirale v utemeljeni peticiji, katero bode krščansko-socialni poslanec Prochaska v obliki predloga izročil državnemu zboru. — Češki poslanci nameravajo staviti v državnem zboru nujni predlog, da se sodni avskultanti pomaknejo v II. čin. razred.

Prihodnjo nedeljo bode priredilo tukajšnje »Katol. rokodelsko društvo« v »Rokodelskem društvu« »Martinov večer«, za katerega se pripravlja ne samo zabaven vspeh, ampak tudi obsegal bode izborna umetna proizvajanja društvenega pevskega zbora.

Zabavni večer »Meščan kluba« bode prihodnji četrtek ob 8. uri zvečer v prostorih »Katoliškega Doma«.

Graški akademski senat je imel sejo, v kateri je, kakor poročajo nemški listi, sklenil počakati, da komisija, ki je določena v proučenje ulog dijakov raznih narodnosti, poroča senatu. Tej komisiji se mora dati »čas«, da zbere razne date. Senat je dejal, da meritorične uloge še ne more rešiti. Senat ni pooblastil rektorja, da bi se podal na Dunaj in bi uloge predložil ministru. Rektor je baje, kakor pravi »Tagespota«, hotel za svojo osebo priporočati ustanovitev samo treh juridičnih stolic v Ljubljani, a jugoslovansko dijaštvo odločno zahteva popolno univerzo v Ljubljani.

Obdinske volitve v Gradcu se prično dne 19. t. m. z volitvijo III. razreda. Boj bode posebno v III. razredu hud, ker se ga udeležijo poleg združenih nemških nacionalcov in liberalcev tudi krščanska ljudska stranka in soc.-dem. Kandidatje so že nominirani.

Nemška slavnost v Slovenskem Gradcu je bila preteklo nedeljo povodom otvoritve nemške ljudske šole. Upitja je bilo veliko, a bolj ko vsi govori, so upila imena udeležnikov o spodnještajarskem »nemštvu«: Kokoschneegg, Lenko, Tomschegg, Goll, Pototschnigg, Karmasch, Miglitsch, Chapek! Razdelilo se je mnogo priznanih diplom Dr. Wolffhard je govoril, da je nemška šola v Šoštanju zagotovljena in da sledi tudi nemška šola v Velenju.

Slovenska tovarna cikoriije. Poleg Traunovega mlina na Glincih se nahaja nova I. jugosl. tovarna cikoriije gosp. Ivana Jebačina. Komisijonelni ogled se bode ondi vršil dne 25. t. m.

Iz Suhora. Dne 2. novembra je umrl Martin Klemenčič v vasi Sela, h. št. 8. v starosti 81 let. Bil je mož še stare korenine, vedno in vsikdar kršč.-katoliškega mišljenja, vzoren gospodar in cerkveni ključar skozi 43 let župne cerkve sv. Jožefa in podružnice sv. Vida. Svetila mu večna luč!

Nesreča ali zločin. Iz Ptuja se poroča, da je hlapec I. Horvath v občini Pušence na takozvanem prostoru »Amerika« našel mrtvo truplo mladega dekleta v vodi. Truplo je 16letne hčerke posestnika Val. Sostariča iz Krizvoljana, občina Vinica na Hrvaškem. 4. oktobra je deklet nesla žito v nek malin v Ormož in od tedaj so jo pogrešali.

Iz Gorice. Cesar je izrazil umirovljenemu realčnemu ravnatelju dr. Schreiberju in bivšemu članu dež. šol. sveta za njegovo uspešno delovanje Najvišje priznanje. Ravnatelj učiteljišča v Gorici Št. Križnič je imenovan članom dež. šol. sveta.

Samomor orožnika. V Trstu se je ustrelil 28letni orožnik Štefan Komel iz Gorice. V par trenutkih bil je mrtev.

Nemška cesarica v Opatiji. Iz Berolina je prišlo v Opatijo naročilo, naj pripravijo prostore za nemško cesarico, ki bode prišla v Opatijo koncem januarja in bo ostala v Opatiji dva meseca. Okolu velike noči pride ponjo v Opatijo nemški cesar.

V Celovcu so imeli nemškonacionalni časnikarji iz Štajerske, Koroške in drugih planinskih dežel dne 3. t. m. zaupni shod.

Umril je v Celovcu realčni profesor g. Jožef Hamberger.

Drobne vesti. Pred vlak se je vrgel Janez Jeraj, mizar na Ilovci. Vrgel se je na železniški tir v Višnji gori, a strojevodja ga je v pravem času zapazil in vlak ustavil. — Vsled opeklin umrla je 3 četrt let stara hčerka Jurija Dobnikarja iz Topola. — Umobolen ušel. Iz tukajšnje hiralnice je ušel umobolen Janez Sölen. — Zagovornik Simiczeve. Zagovorništvu Klotilde Simiczeve je prevzel odvetnik dr. Viktor Rosenfeldt v Dunaju. — Ljubljanski motorvoz povzročil nesrečo. V bližini Logatca je nek motorvoz, ki je privozil iz Ljubljane, splasil konja, ki je vozil na vozu delavce. Posestnik Ant. Vidic iz Dol. Otlice je pal raz voza. Poškodoval se je tako, da je skoro vsled poškodb umrl.

Razpisana učiteljska služba. Na enorazrednici na Ostrožnem brdu je do 21. t. mes. razpisana služba učitelja. Prošnje sprejema okrajni šolski svet v Logatcu. — Na štirirazrednici v Št. Jerneju pa je popolniti mesto nadučitelja. Prošnje sprejema do 28. novembra okr. šolski svet v Krškem.

Razpisane dijaške ustanove. Od prvega semestra šolskega leta 1901./1902. dalje se bodo podelile nastopne dijaške ustanove: Na gimnazijo omejena dijaška ustanova dr. Andreja Čebaška letnih 168 K. Pravico do nje imajo dijaki iz ustanovnikovega sorodstva; kadar ni teh, dijaki iz župnije Smlednik. Pravica predlaganja pristoji kn. šk. konzistoriju v Ljubljani. — Na gimnazijo omejena ustanova Martina Derčarja letnih 80 K 69 h. Pravico do užitka imajo: gimnazijalci iz Moravč. Ustanovniki sorodniki imajo prednost. — Dijaška ustanova cesarja Franca Jožefa, ki ni omejena na noben naučni od-

delek. Pravico do nje imajo meščanski sinovi iz Loža. Pravica podeljevanja pristoji mestnemu obč. zastopu v Ložu. — Od ljudske šole dalje na kakšen naučni oddelek neomejena ustanova Gašperja Glavatica letni 70 K za dečke in mladeniče iz rodu ustanovnikovih bratov in sester. — Druga ustanova Jožefa Globočnik letnih 86 K 20 h, ki je od II. ljudskošolskega razreda dalje omejena na gimnazijalne in realčne nauke in na učiteljišče. Pravico do nje imajo najbližji sorodniki ustanovnikov; kadar ni teh, ubogi in nadarjeni dijaki iz župnije Cerklje, in kadar ni teh, drugi dijaki na ljubljanskih gimnazijah, vendar samo dotlej, dokler se ne zglesi sorodnik. Pravica predlaganja pristoji župniku v Cerkljah. — Četrta dijaška ustanova Jožefa Globočnika letnih 100 K, ki se more uživati od II. ali III. ljudskošolskega razreda dalje do bogoslovja. Pravico do nje imajo ustanovnikovih sorodniki in kadar ni teh, blagonravni dijaki iz župnije Cerklje, zlasti pa iz župnije Velesalo. — Drugo mesto dijaške ustanove Jurja Gollmayerja letnih 216 K 80 h, ki ni omejena na noben naučni oddelek. Pravico do nje užitka imajo ubogi dijaki z Gorenjskega. Pravica predlaganja pristoji knezoškofskemu ordinariatu v Ljubljani. — Drugo, sedmo in osmo mesto dijaške ustanove Jožefa Gorupa, vsako v letnem znesku 500 K. Ta ustanova se more uživati na srednjih in na visokih šolah, in se poviša na letnih 520 K, kadar uživavec ustanove odide na visoke šole. Pravico do nje užitka imajo: a) dijaki slovenske narodnosti iz ustanovnikovega sorodstva; b) dijaki slovenske in hrvaške narodnosti s Kranjskega, Štajerskega, Koroškega in Primorja t. j. iz Trsta, Gorice in Gradišča, iz Istre, potem iz Reke in hrvaškega Primorja, in kadar bi ne bilo teh, dijaki drugih slovenskih rodov sploh. Pravica predlaganja pristoji ustanovniku. (Dalje prih.)

Parlament na odru. Znani Herman Bahr je spisal igro »Apostele«, ki se ravnokar predstavlja na Dunaju. V drugem aktu se predstavlja popolnoma po naravi posneta seja iz državne zbornice. Igra ni dosti vredna in je glavno delo imel prav za prav mizar, ki je zbornico spravil na oder, vendar bode igra baš radi »parlamenta na odru« vlekla.

Eksplozija topa. Iz Aten se poroča: Vsled eksplozije jednega topa na angleški oklopnjači »Royal Sovereign«, ki je manevrirala izven pristanišča Astakos, so bili ubiti 1 častnik in 6 topničarjev. Poveljnik in 13 mornarjev so težko ranjeni.

15leten deček morilec in samomorilec. Iz Flaysse pri Nizzi javljajo, da je 15letni deček Bermonut iz neznatnih vzrokov ustrelil svojega osemletnega brata v glavo, kateri je ostal na mah mrtev. Bermonutu, videč brata mrtvega, prestrašil se je tako, da je takoj ubežal in se vrgel v neko reko.

Sredstvo proti vročinski bolezni. Pariški časopisi poročajo, da je prof. Chate-messe, učenec umrlega slavnega Pasteurja, sestavil uspešen serum proti tisu.

Potres. Na obrežju gardskega jezera je bil v petek zopet potres. Med prebivalstvom je nastal velik strah. Od ljudij ni nihče ponesrečil.

100 učiteljic za Južno Afriko išče angleška naučna uprava. Poučevati bi morale, kot se razglaš v dotičnem razpisu, burske otroke v ujetniških taborih. Angleško državljanstvo se ne zahteva od prosilk, pa znanje angleškega ali nizozemskega jezika. Služba se podeli za sedaj le za eno leto s prosto vožnjo v II. razredu sem in tje. Plača znaša 100 funtov ali 1200 gld. na leto, poleg tega prosto stanovanje, hrano in svečavo. Ponudbe se vsprejemajo v Londonu do 23. novembra.

Panika v gledališču. Iz Louisville se poroča: Pri popoldanski predstavi v Temple gledališču je nastala med občinstvom silna panika, ker je nekdo zakričal ljudem: požar! Vse je vrel k izhodu, vse je hitelo preko drugega. Nastala je strašna zmešnjava. Z galerije so gledalci skakali v parter in se topli med seboj za izhod. 21 oseb je bilo v tej gneči precej težko ranjenih, 2 gospoda bodeta najbrže umrli. Nesreča pa bi bila še večja, da ni takoj začela igrati, godba in da ni stopil na oder neki igravec ki je začel plesati in je takoj pomiril gledalce vsaj na prvih sedežih.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 12. nov. (Č. B.) Pričetkom današnje seje so Jugoslovani vložili nujen predlog za ustanovitev v se učilišča v Ljubljani. — Nato se je pričela razprava o nujnem predlogu posl. Romaczuca o nedostatkih pri zadnjih galskih deželno-zborskih volitvah. Predlagatelj očita vladi in njenim organom, da so neopravičeno vplivali na volivce v prilog kandidatom poljskega osrednjega odbora.

Dunaj, 12. novembra. Jutri popoludne skliče „Slovenija“ v dvorani rezurze zborovanje, katerega se udeleži vse slovansko dijaštvo. Na dnevnem redu je: univerza ljubljanska.

Dunaj, 12. nov. Deputacija graških in dunajskih jugoslovanskih vseučilišnikov je danes prišla v parlament in je izročila slovanskim poslancem memorandum za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani in protest proti ustanovitvi laškega vseučilišča v Trstu. Poslanci so obljubili, da bodo vse storili, da se upravičena želja Jugoslovancov uresniči.

Dunaj, 12. nov. Poslanec Žičkar in tovariši so predložili drž. zbornici predlog za varstvo vinogradnikov.

Dunaj, 12. nov. Liberalna nemška stranka je sklenila glasovati za dispozični fond, ker je min. predsednik dal pomirjevalno izjavo, konservativno veleposestvo pa je sklenilo glasovati pro. i. V seji proračunskega odseka bode ministerski predsednik izjavil, da točka v dispozičnem fondu nima nobenega političnega pomena.

Dunaj, 12. nov. (C. B.) Načelnikom korespondenčnega urada je imenovan ministerjalni tajnik v notranjem ministerstvu, Karol vit. Fabriki, ki je postal ob enem sekijski svetnik.

Dunaj, 12. nov. Škofovske konference se bodo pečale z gibanjem „Los von Rom“ in s sredstvi proti temu gibanju.

Dunaj, 12. nov. Dunajska trgovska in obrtna zbornica je storila korake proti razsodbi nekega dunajskega okrajnega sodišča, ki je razsodilo, da očitane insolvente ni razžaljenje časti. Tudi ostale trgovske in obrtne zbornice bodo zvane, da store iste korake.

Dunaj, 12. nov. Eden znanih dunajskih spekulativcev z žitom, Morway, je z vso svojo rodbino pobegnil.

Rim, 12. nov. Odbor lahonskih Dalmatincev pozval je stranke v zavodu sv. Jeronima, naj grofu Coroniniju ne plačajo stanarine, dokler sodnija ne reši vprašanja o zavodu. Znani Alacevich napisal je libreto za opereto pod naslovom „Obsjedanje Vrane“. Opereta se bode pela na jednem prvih rimskih gledališč in bo čisti dohodek namenjen za agitacijo lahonskega dalmatinskega odbora v zadevi zavoda sv. Jeronima.

Berolin, 12. nov. Transvalski poslanik dr. Leyds je prišel sem ter ostane v Berlinu nekaj dni.

Jutri
javno predavanje
g. dr. Frana Pavletiča
v „Katoliškem Domu“,
Začetek ob 1/8. uri zvečer. — Vstop prost.

Umrli so:
8. novembra. Frančiška Smrekar, delavca hči, 8 mesecev, Ambrožev trg 7, božjast.
9. novembra. Alojzija Majcen, gostilničarja hči, 5 mesecev, Poljanska cesta 48, črvesni katar.
10. novembra. Marija Trdnica, gostija, 72 let, Rimska cesta 17, marasmus senilis. — Marija Lukek, gostija, 87 let, Konjušne ulice 3, ostarelost.
V hiralnici:
8. novembra. Ivan Rothschedl, bogoslovec, 19 let, jetika. — Antonija Kovačič, gostija, 79 let, ostarelost. — Ana Tomlje, vrtnarja žena, 33 let, jetika.
9. novembra. Apolonija M-dic, delavka, 70 let, dementia et epilepsia, status epilepticus.
V bolnišnici:
8. novembra. Marija Kužnik, strežnica, 63 let, arteriosclerosis, haemiplegia.

Zitne cene

dné 11. novembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K	—	do	—
" pomlad 1902		8-93		8-94
Rž za jesen		—		—
" pomlad 1902		7-70		7-71
Koruza za november		—		—
" maj-junij 1902		5-84		5-85
Oves za jesen		—		—
" pomlad 1902		7-83		7-86

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K	—	do	—
" april 1902		8-70		8-71
Rž za oktober		—		—
" april 1902		7-39		7-40
Oves za oktober		—		—
" april 1902		7-47		7-48
Koruza za oktober		—		—
" maj 1902		5-60		5-61

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K	8-50	do	9-10
" južne tel.		8-60		9-00
Rž		7-45		7-70
Jecmen		7-20		8-60
" ob Tisi		6-75		7-75
Koruza ogerska		5-80		5-90
Činkvant		6-85		7-30
Oves srednji		7-50		7-75
Fizol		7-75		10-75

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Veterec	Nebo	Pahovina v 24 urah
11 9. zveč.	733,5	4,4	sl. jug	jasno	
12 7. zjutr.	734,0	3,3	sl. svzh.	oblač.	0,0
12 2. popol.	732,8	8,8	sl. zah.		

Srednja večerajšnja temperatura 4,2 normale: 4,6

† 1095 1-1

Jožef Smolnikar
poseselnik

dne 11. t. m., ob 3. uri popoldne, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 85. letu svoje starosti, po kratki bolezni blaženo v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v sredo, dne 13. novembra, ob 8. uri zjutraj iz hiše žalosti na Lokah št. 20 na farno pokopališče v Spodnjem Tuhinju.

Sv. zadušne maše se bodo darovale v farni cerkvi sv. Martina v Spodnjem Tuhinju in v ljubljanski stolnici.

Dragi pokojnik boji priporočen v pobožno molitev in blag spomin.

Na Lokah pri Kamniku, dne 12. novembra 1901.

Luža Smolnikar stolni vikar, **Franc Smolnikar** c. in kr. major, sinova.

Zahvala. 1091 1-1

Ob priliki bridke izgube naše iskreno ljubljene matere, oziroma soproge, gospe

Terezije Lampert

izrekamo naitoplejšo zahvalo predvsem pred. g. župniku Hugolinu Sattnerju in njega asistenti, kakor tudi vsem prijateljem in znancem, ki so drago pokojnico v njenih bridkih urah tolažili in je spremili k večnemu počitku.

Priporočamo jo v pobožno molitev in blag spomin.

Martin Lampert.

897 Priznano naravna 32-17

istrska vina

pošiljata po nizki ceni

Rebec & Zalaznik, Pulj.

Pleskarska in v to stroko všteto se stavbena in pohištvena dela izvršujeta in se priporočata v naročila iz mesta in z dežele **BRATA EBERL v Ljubljani**, Frančiškanske ulice. — Najnižje cene. — Vzorec so vselej na razpolago. — Izvrševanje strokovno zanesljivo in brez konkurence 13 11-4

Mlad duhovnik, kateri zaradi bolehnosti ne more opravljati pastirske službe, želi mesta, najrajši pri kakem samostanu, da bi tam opravljal sveto mašo. 1077 3-3

Naslov pové uredništvo »Slovenca«.

Stavbišče

na najlepšem kraju ob Tržaški cesti, tukaj, šest oralov velikosti, je na prodaj za zmerno nizko ceno, ali vse skupaj, ali pa v manjših parcelah. 1075 3-2

Več pové g. Konrad Stöcklinger v Ljubljani, Rimska cesta 15.

Št. 40.173.

Češnik & Milavec

Špitalske (Lingarjeve) ulice

Ljubljana

opozarjata slavno p. n. občinstvo pri nakupovanju

jesenskega in zimskega blaga

in drugih potrebščin

na nju bogato zalogo. 909 3-3

Cene najnižje.

Najnižje cene. Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna češnikov, Ljubljana, Mestni trg 15.

363 39-31

Razglas. 1094 3-1

V smislu § 37. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano se javno naznanja, da so proračuni o dohodkih in troških za leto 1902

1. mestnega zaklada;
2. mestnega ubožnega zaklada;
3. zaklada meščanske imovine;
4. ustanovnega zaklada;
5. mestne elektrarne;
6. mestnega loterijskega zaklada;
7. amortizačnega zaklada mestnega loterijskega posojila;
8. mestnega vodovoda in
9. mestne klavnice

že sestavljeni in bodo razgrnjeni v mestnem knjigovodstvu štirinajst dni in sicer od 13. do 27. novembra t. l. na vpogled, da vsakdo lahko navé svoje opazke o njih.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dné 12. novembra 1901.

Pariska svetovna razstava 1900: „Grand Prix“.

Najvišja odlika!

Na 7 prejšnjih razstavah s prvimi darili odlikovano.

Pristno in ustnovno le, če na T.P.A.P.M. leto podplatu C. П E T E P E Y P T B 1860.

Šent Peterburške GALDŠE
čevlji za sneg, „Storm Slippers“.

1089 10-1

Vsak dan jih izdela tovarna 40.000 parov!

Edini kontrahenti: Messtorff, Behn & Co., Dunaj, I.

Na drobno na prodaj v vsaki boljši prodajalni čevljev, guml- in modnega blaga.

Dunajska borza.

Dne 11. novembra.		Dne 11. novembra.		Dne 11. novembra.	
Skupni državni dolg v novcih	98 75	20 mark	24 47	Dunajsko pravilno posojilo l. 1878	116 —
Skupni državni dolg v srebru	96 55	20 frankov (napoleonov)	9 94	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	44 50
Avstrijska zlata renta 4%	118 50	Italijanski bankovci	92 60	Prijatelne obveznice državne železnice	429 50
Avstrijska krona renta 4%	95 50	C. kr. cekini	11 30	južne železnice 3%	311 —
Ogerska zlata renta 4%	118 05			južne železnice 5%	118 —
Ogerska krona renta 4%	92 93			dolenjskih železnice 4%	—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1602 —			Kreditne srečke, 100 gl.	401 50
Kreditne delnice, 160 gl.	619 —	3-2% državne srečke l. 1869, 200 gl.	190 50	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	500 —
London vista	239 25	5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	170 —	Avstrijskega rubežnega križa srečke, 10 gl.	48 25
Št. bankovski za 100 m. nem. drž. veij	117 17	Državne srečke l. 1864, 100 gl.	218 —	Ogerskega	24 —
		4% zadolžnice Rudolfove želez. po 300 kron	95 15	Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	15 60
		Tisne srečke 4%	144 25	Rudolfove srečke, 10 gl.	55 —
		Dunajske pravilne srečke 5%	264 —		
				Sarmove srečke, 40 gl.	225 —
				St. Genis srečke, 40 gl.	265 —
				Waldsteinove srečke, 20 gl.	—
				Ljubljanske srečke	63 50
				Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	259 —
				Akcije Ferdinandove avst. želez., 1000 gl. st. v	5550 —
				Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	79 5 —
				Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	63 —
				Splošna avstrijska stavbinska družba	135 25
				Montanaška družba avst. pisa	343 —
				Trbovska premogarska družba, 70 gl.	498 —
				Parizskih rublev 100	233 75

Nakup in prodaja

Menjarnična dolniška družba

„M E H C U R“

l., Wallzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vsah gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestal vti za dosoga kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe.   Odgovorni urednik: Iven Rakovec.   Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.“